

SceMaps идентифицира високо равнище на натиск за завладяване на държавата от страна на фирмите в България, Испания, Италия и Румъния

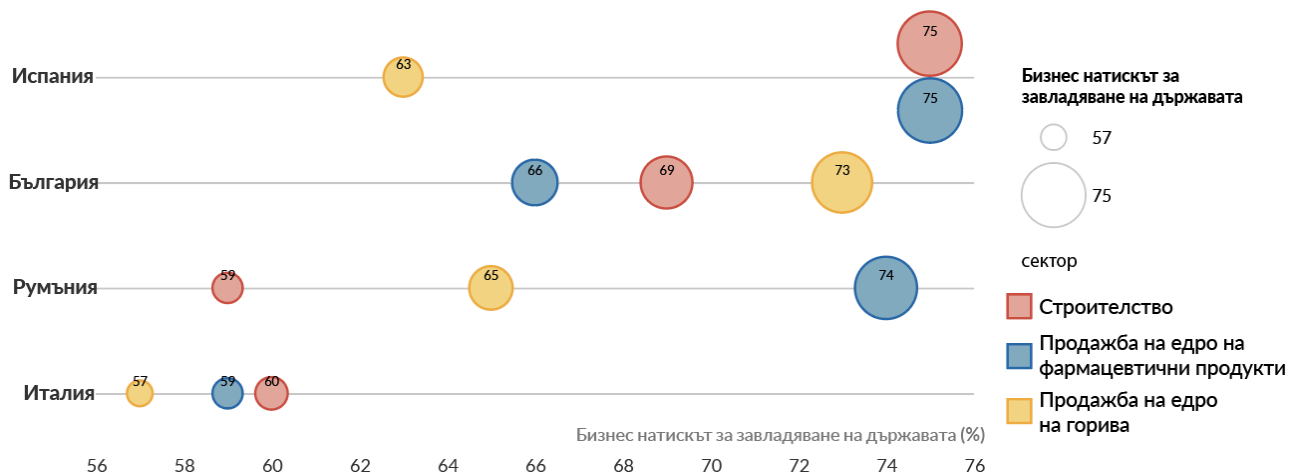
<https://scemaps.eu/>

- Според половината експерти, анкетирани в рамките на инициативата SceMaps, в подложените на анализ сектори е налице натиск от страна на бизнеса, който е един от симптомите на завладяване на държавата.

28/04/2021 – Завладяването на държавата е термин свързан с практиката за незаконна експлоатация на управленските правомощия и икономиката на демократичните страни с цел лична облага на малък брой частни лица. Един от симптомите на явлението е т. нар. бизнес натиск за завладяване на държавата. Около 50% от анкетираните в рамките на SceMaps експерти, вкл. държавни служители, учени и журналисти, работещи в сектори като производство и търговия с горива, търговия и производство на лекарства и строителство в България, Испания, Италия и Румъния, отбелязват наличието на подобен натиск. Резултатите от приложения пилотно в четирите страни инструмент *Оценка на завладяването на държавата* (SCAD) издават вероятни системни проблеми в трите споменати сектора.

Според трима от всеки четирима анкетирани експерти, особено изразен е бизнес натискът във фармацевтичния сектор в Испания и Румъния. Размерите на явлението в строителния сектор в Испания са съизмеримо големи (75%). Подобни практики в България се наблюдават предимно в сектора на горивата (75%). Според анкетното проучване държавата с най-ниско равнище на този индекс е Италия. От трите сектора в страната строителството е най-сериозен обект на подобен натиск, посочват около 60% от анкетираните.

Бизнес натиск за завладяването на държавата

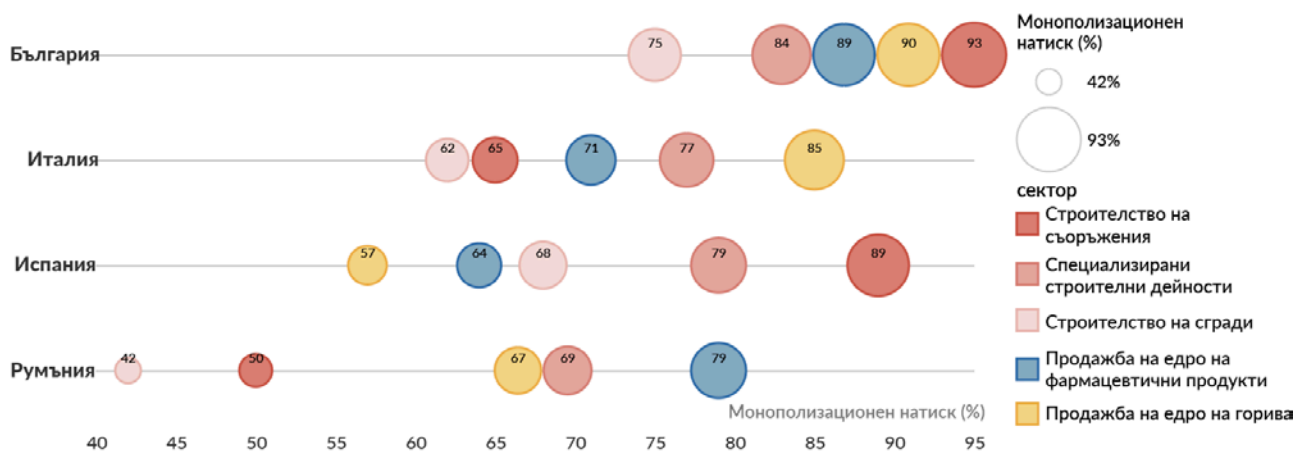
Източник: SceMaps

Бизнес натискът за завладяване на държавата се измерва посредством три показателя: общ монополизационен натиск, специфичен монополизационен натиск и неефективност на антимонополните закони.

България с най-високи стойности на монополизационен натиск

Общият монополизационен натиск в България, според анкетиранияте специалисти, е далеч над равнището на показателя в останалите три страни, като стойностите му надминават 90% в отраслите машиностроене и добив и преработка на изкопаеми горива. Това показва по-голяма вероятност за създаването на монополи, олигополи или картели в анализиранияте отрасли.

Общ монополизационен натиск

Източник: SceMaps

Монополизационният натиск в Испания е особено силен в строителния и инженерния сектор, при които се отчита 89% риск от монополизация. В Италия подобен висок риск – 85% – се наблюдава при добива на изкопаеми горива. Положението в Румъния е най-оптимистично, макар че 79% от анкетиранияте експерти посочват наличието на признаци за монополизация във фармацевтиката.

Испания и Румъния дават приоритет на компании в монополно влияние

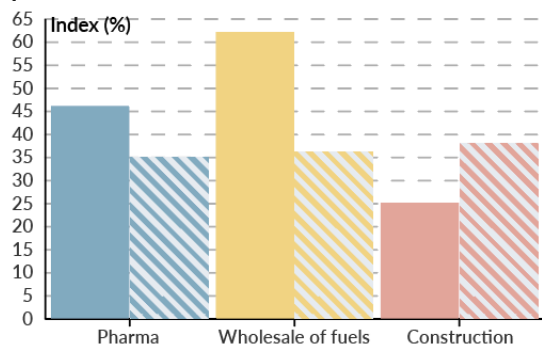
Анкетиранияте експерти смятат, че както Испания, така и Румъния не разполагат с адекватно законодателство за защита на конкуренцията. Анализът на влиянието на фирмите върху законодателната дейност на държавата за предотвратяване на монополите сочи, че в Испания то е извънредно слабо във фармацевтичния сектор, а в Румъния – в сектора на горивата.

И в трите сектора България има най-неблагоприятен резултат по отношение на намесата на бизнеса в управленската дейност на властите, като така смятат четирима от всеки десет

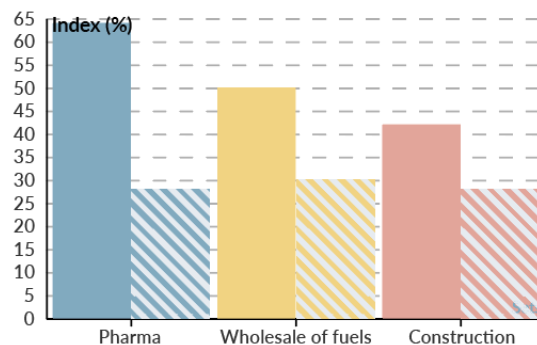
анкетирани експерти. Испания е на другия полус с най-добрите резултати по отношение наличието на риск от подобно превземане.

Експерти, според които законите облагодетелстват монополите и експерти, според които законодателите действат под натиск

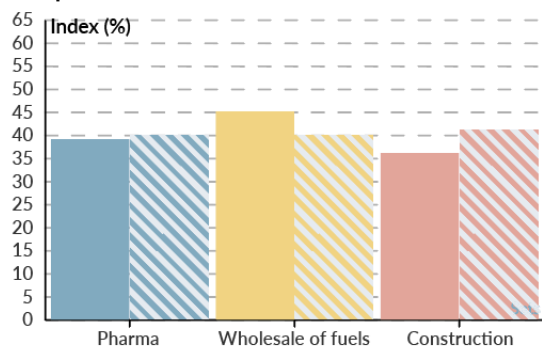
Румъния

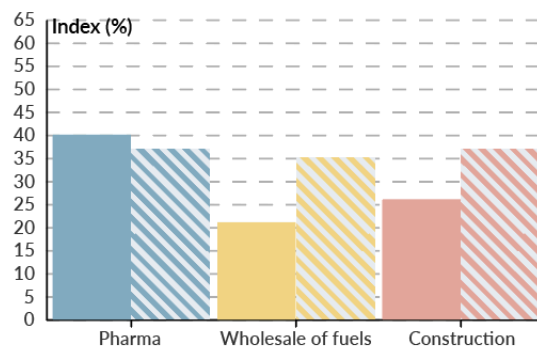
Испания

България

Италия

 Законите по-скоро помагат за формиране на монополни структури

 Институционални фактори, подпомагащи завладяването на държавата

Източник: SceMaps

Това са основните изводи от анализирания резултати на *Диагностична оценка на завладяването на държавата на равнище икономически сектори (SCAD-ESL)*, извършена в рамките на инициативата *SceMaps*. Инструментът е приложен в четирите изброени държави – членки на ЕС, в три от най-податливите на завладяване икономически отрасли: търговия с горива, търговия с лекарства и строителство.

SCAD-SLIT – новият инструмент на SceMaps за диагностициране на завладяване на държавата на секторно равнище

Завладяването на държавата е съчетание от различни средства за корупция с една обща цел – да гарантират значителни по мащаб и дълготрайност привилегии на благодетелстваните от експлоатиране на властта в техен собствен интерес. Благодетелствани от този процес (или „похитители“) са именно онези, които оказват натиск върху държавата, за да я превземат – лица или фирми с привилегирован статут, които получават както политически, така и икономически облаги.

С цел точното идентифициране и потвърждаване на практики, водещи до завладяване на държавата, в рамките на SceMaps е разработен *Интегриран инструмент за секторна диагностична оценка на завладяването на държавата (SCAD-SLIT)*. Той е изграден върху три допълващи се методологии за анализ, мониторинг и превенция на завладяването на държавата на секторно равнище:

- *Диагностична оценка на завладяването на държавата на равнище икономически сектори (SCAD-ESL)*, чрез която се анализират симптомите и слабите места на секторно равнище и се набелязват областите, нуждаещи се от по-задълбочено изследване.
- Система за мониторинг на антикорупционните мерки (MACPI), с която се оценява прилагането и обхвата на антикорупционните политики в държавните институции със законодателни, надзорни, регулаторни, инспекционни и възложителски функции в конкретен високорисков икономически отрасъл, предварително идентифициран по методологията SCAD-ESL. Ръководството на съответния орган, в който този инструмент се прилага, може да го използва за подобряване на вътрешноинституционалните антикорупционни механизми.
- Анализ на корупционния риск при обществените поръчки чрез големи данни и оценка на 17 индикатори на риска (red flags), използващи данни за обществени поръчки, финансова информация, данни за собствеността, както и свързани публикации в медиите.

За повече информация:

- **Тодор Галев**, Център за изследване на демокрацията (България): todor.galev@online.bg
- **Даниела Минева**, Център за изследване на демокрацията (България): daniela.mineva@online.bg

Project members: